

LİF BİTKİLERİ

Pamuk bitkisi;

Yeni Dünya'da 37° N (kuzey) ile 32° S (güney) enlem dereceleri;

Eski Dünya'da ise, 47° N (kuzey) ile 32° S (güney) enlem dereceleri arasında kalan, pamuk yetiştirilmesine uygun iklim koşullarına sahip alanlarda yetiştirilmektedir. Aslında çok yıllık bir özelliğe sahip olan pamuk bitkisi büyüme ve gelişmesini, sıcaklığın 7- 10° C'nin altına düşmediği aylara kaydırarak uyum sağlamış ve tek yıllık olarak tanımlanmıştır.

Dünyada yaklaşık 32 milyon hektarlık bir alanda pamuk tarımı yapılmakta ve 20 milyon pamuk lifi elde edilmektedir.

Tekstil sanayinin kullandığı lif miktarı yaklaşık olarak 56.969.000 tondur.

Türkiye'de ise tekstil sanayinin kullandığı lif tüketimi 2,2 milyon ton olup, lif gereksinimi her yıl giderek artmaktadır.

Bu gün ülkemizde Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin sulanabilir tarım arazilerinin önemli bir kısmında pamuk yetiştiriciliği yapılmaktadır.

PAMUĞUN TARİHÇESİ

Anadolu'ya 1.yüzyılda giren pamuk yayılmasını, 6.yüzyılda Bizanslılar döneminde yapmıştır.

Gelişmede Türklerin rolü büyüktür. Önceleri, ipek yolu ile doğunun ipekli ve pamuklu dokumaları, Anadolu üzerinden Avrupa'ya gönderilmiştir.

**11.yüzyılda Selçuklular,
13. ve 14.yüzyılda da Osmanlılar,
pamuk tarımını Balkanlar, Suriye, Irak ve
Mısır'da yaparak, başta Bursa olmak
üzere Sivas ve Konya illerini dokuma
merkezleri haline getirmişlerdir.**

Bu sırada Osmanlı İmparatorluğu ürettiği pamuk ile tekstil ve yatak-yorgan gibi dolgu gereksinmelerini karşılamış ve önemli bir bölümünü de Avrupa'ya ihraç etmiştir.

19.Asırda tekstili ile ünlü İngiltere, Amerika'dan sağladığı ham pamuğu, Amerika'da 1860'dan sonra gittikçe yoğunluk kazanan iç savaşlar nedeniyle, Osmanlı İmparatorluğu'ndan karşılamaya başlamıştır.

Bu pamuk talebi ile; Anadolu'ya daha önceleri sadece kapalı koza, başka bir deyişle yerli ve bilimsel olarak da Asya kökenli kısa (18-22 mm) ve kalın lifli Gossypium herbaceum ve G.arboreum türü pamukları yanında, Amerika kökenli orta uzun (27-28 mm), daha ince, iplik yapımı ve dokumaya çok daha uygun, daha verimli, açık kozalı Gossypium hirsutum türü pamuklar ektirilmeye başlanmıştır.

Bu yeni tür pamuğun ekimini yaygınlaştırmak üzere teşvik amacıyla tohumu köylüye bedava (İANE) olarak verilmiştir. Bu pamuk, bundan dolayı İANE diye anılmıştır.

Pamuğun gittikçe gelişme gösterdiği Osmanlı İmparatorluğu, girdiği Balkan ve 1.Dünya Savaşları ile parçalanarak pamuk ve pamuklu sanayii de bitme noktasına gelmiştir.

Cumhuriyet ile, Ulu Önderin başlattığı her konudaki yeniden yapılanma hareketleri içinde pamuk tarımı da kendi payına düşeni almıştır.

Amerika'dan kırktan fazla Upland-tipi (G.hirsutum türü) pamuk tohumluğu getirtilerek

1924'de Adana'da, daha sonra 1934'de de Nazilli'de kurulan Bölge Pamuk Araştırma Enstitüleri'nde denemelere alınmıştır.

Büyük Millet Meclisi'nden de 2903 sayılı "Pamuk Islah Kanunu" ve 2582 sayılı "Pamuk Tohumluğu Üretim Yasası" çıkararak yürürlüğe girmiştir.

Pamuk uzmanları yetiştirmek üzere yurt dışına eleman gönderilmiş ve Tarım Bakanlığı'na da Amerika'dan Mr. Clark ve Almanya'dan Dr. Markus, Belçika'dan da G.Bailleux gibi tanınmış uzmanları getirerek yoğun bir girişim başlatılmıştır. Bakanlık bünyesindeki pamuk işleri, 1950'den sonrasında Genel Müdürlük düzeyine yükseltilmiştir

Yapılan pamuk çeşitleri adaptasyon çalışmaları sonuçlarına göre de iane pamuğunun ekimi yasaklanarak, bunun yerine 1954'de, G.hirsutum türünden Akala'nın iki yakın tipi ile yerli koza G.herbaceum pamuklarına izin verilmiştir. Daha sonra (1963'de) Çukurova, Hatay, Antalya ve Güney Doğu yöreleri için Akala'nın yerini, daha verimli görülen Deltapine 15/21 ile Coker, Carolina Queen pamukları almıştır.

Öte yandan da Ege Bölgesi de Coker 100 A/2 pamuğuna yer verilerek, birim alandan kaldırılan pamuk verimleri, dolayısıyla ÷lke pamuk üretimi büyük bir sıçrama yapmıştır

(Toplam yüzelli bin ton gibi daha az olan üretimi iki katına ulaşmıştır).

Son yıllarda da Bölge Pamuk Araştırma Enstitülerinin sürekli yaptıkları çalışmanın sonucu olarak (Sayar 314, Deltapine serisi, Çukurova 1518, Nazilli 66-100, Ege-69, Delcerro, Nazilli-84, Nazilli-87, Nazilli- 84-S, Adana-98, Erşan 92, Maraş-92 v.b. gibi) bölge koşullarına uygun, verim ve kalitesi yüksek pamukların ekimlerine geçilmiştir.

Ayrıca bir çok özel tohumluk firması da ümitli gördükleri bazı pamukları bölge çiftçisine ektirmiştir. Böylece GAP'la artan pamuk ekim alanlarının da katkısı ile, ülkemizin lif üretimi bir milyon tona yaklaşmıştır.